

nieuwe boeken, rapporten & verslagen

Geprepareerde vogels in 1988

Elk jaar geeft de Directie Natuur, Milieu en Faunabeheer van het ministerie van Landbouw en Visserij een overzicht uit van soorten en aantallen dode beschermde vogelsoorten die de houders van een Vogelvergunning B-1 (preparateursvergunning) in het vorige jaar en de vier jaren daarvoor ter preparering hebben ontvangen. In 1987 was het aantal ontvangen dode beschermde vogels door preparateurs nog nooit zo laag geweest. In 1988 liggen de aantallen nog aanzienlijk lager. Men gist naar de oorzaken. De laatste winters zijn weliswaar erg zacht geweest, maar het kan ook dat opgezette vogels uit de mode raken en de prijzen die er voor gevraagd worden zo langzamerhand te hoog liggen. In totaal werden in 1988 'slechts' 5224 vogels te preparatie aangeboden. In 1985 waren dat nog 8956 vogels. Opvallend is dat er nog steeds veel stootvogels aangeboden worden, zoals 400 Buizerden, 724 Sperwers en 262 Torenvalken in 1988.

In totaal 1598 (tegenover 3004 in 1985) stootvogels en 1165 (tegenover 1794 in 1985) uilen. Het invoeren van dode beschermde vogels is op grond van de Vogelwet 1936 verboden. Vergunningen daarvoor worden slechts bij uitzondering verleend. Een aantal in de lijst voorkomende vogelsoorten kan onmogelijk in Nederland gevonden zijn (Auerhoen, Hazelhoen, Sneeuwhoen, Sneeuwuil, Dwergooruil).

Het zal hier vogels betreffen die (illegaal) zijn ingevoerd. Of (eveneens illegaal) in Nederland in gevangenschap zijn gehouden. In een aantal gevallen is door de Algemene Inspectiedienst onderzoek ingesteld naar de herkomst van dergelijke vogels, dat een enkele keer tot het opmaken van een proces-verbaal heeft geleid.

Nadere inlichtingen bij het ministerie van Landbouw en Visserij, Directie Natuur, Milieu en Faunabeheer, postbus 20 402, 2500 EK 's-Gravenhage.

Actieboek Natuur en Milieu

Bij de stichting Natuur & Milieu is onlangs de tweede herziene druk verschenen van het Actieboek Natuur & Milieu. Het is een uitgebreid boek dat de mogelijkheden, wetten en procedures voor de bescherming van natuur en milieu in Nederland aan zou moeten geven. Momenteel hebben wij te maken met een situatie dat allerhande regelingen op het aangegeven gebied aan veranderingen onderhevig zijn. Dat geldt ook voor de snelheid waarin de veranderingen plaatsvinden. Daarom is het een goede zaak dat het boek op kringlooppapier is uitgebracht. Beter was het waarschijnlijk geweest om het losbladig op te zetten zodat hele hoofdstukken voortdurend geactualiseerd kunnen worden. Nu lopen de uitgevers het niet geringe risico dat het boekwerk relatief snel zal verouderen.

Wanneer wij het toch over verouderen hebben: de auteurs blijken onvoldoende gedetailleerd op de hoogte te zijn van de ontwikkelingen. Het soortenlijstje van de EG-Vogelrichtlijn inzake vo-

gelsoorten waarvoor speciale beschermingsmaatregelen dienen te worden genomen (74 soorten) is afkomstig van de oude versie van 1979. Sinds 1985 is deze lijst uitgebreid tot 144 vogelsoorten. Dat hadden de auteurs, als medewerkers van een professionele organisatie die bovendien zegt ook in EG-verband toonaangevend te werken, kunnen weten. Verder valt het in dit verband op dat wel wordt verwezen naar de ophanden zijnde richtlijn inzake de bescherming van natuurlijke en halfnatuurlijke habitats en de wilde flora en fauna maar niet dat er voornemens zijn om de genoemde vogelrichtlijn (als concrete invulling van de laatste richtlijn) opnieuw te wijzigen.

Uit deze ervaring 'wijs' geworden lijkt het beter om dit boekwerk eventueel als leidraad te gebruiken en daarnaast eens goed te informeren hoe de actualiteit er uitziet dan blindelings afgaande op dit werk stappen ter bescherming van natuur- en milieubelangen te ondernemen.

Pierre Maréchal

V. Jurgens, V. Langenhoff & M. Robesin: Actieboek Natuur en Milieu. Mogelijkheden, wetten en procedures voor de bescherming van natuur en milieu in Nederland. Tweede, herziene en uitgebreide editie. 510 bladzijden, geïllustreerd (1989). Uit. W.E.J. Tjeenk Willink & Stichting Natuur en Milieu. Bestelbaar Milieubook, Henri Polaklaan 42, 1018 CT Amsterdam. Prijs: f 29,50.

Geringde vogels in Egypte

Dit rapport bevat details en overzichtskaarten van alle 1358 bekende terugmeldingen van vogels die geringd of teruggevonden werden in Egypte. Het rapport is het resultaat van onderzoek in diverse archieven, correspondentie met vele ringcentrales en een uitgebreid literatuuronderzoek. Uit veertig landen werden geringde vogels teruggemeld of werden ringen uit die landen in Egypte aangetroffen.

Uit Nederland werden een geringde Ooievaar, drie Braamsluiers en een Tuinfluit uit Egypte teruggemeld, terwijl een Pijlstaart en een Braamsluiper met een Egyptische ring in Nederland werden teruggevonden. Een in België geringde Bosruiter, vier Braamsluiers en een Grauwe Klauwier werden eveneens uit Egypte teruggemeld.

Verbazingswekkend is het grote aantal geringde Ooievaars dat uit Egypte werd teruggemeld. Ofschoon de doodsoorzaak van de geringde vogels niet wordt vermeld, is aan te nemen dat er veel geschoten zijn. Uit vogelbeschermingsoogpunt geeft dit rapport dus ook tal van aanknopingspunten.

Vooral uit USSR en de omgeving van de Oostzeelanden worden veel vogels in Egypte teruggevonden. Interessant zijn de vele Witte Kwikstaarten uit Scandinavië die er terecht komen. Pijlstaarten en Wintertalingen komen tot ver achter de Oeral vandaan. Trouwens het grote aantal terugmeldingen van Braamsluiers en Grauwe Klauwieren is opvallend. Vogelsoorten

die veelal een zuidoostelijke trekrichting hebben.

Wie meer over de vogeljacht in Egypte wil weten verwijzen wij naar een artikel hierover in 'Het Vogeljaar' 29 (5) : 285 - 260 (1981).

Wim C. Mullié, Edward E. Khounganian & Mohammed G. Amer: A Preliminary List of Egyptian Bird Ringing Recoveries 1908-1988. 78 bladzijden, 35 kaarten (1989). Uitg. Stichting voor Ornithologisch Onderzoek in Egypte (FORE), Wageningen en Giza Zoological Gardens, Giza, Egypte. Het rapport kan worden besteld door overmaking van f 15,- (inclusief verzendkosten), ten name van de Stichting Orn. Onderz. Egypte, Middelburg, onder vermelding van 'ringrapport' op girorekening 4 762 488, contant in envelop of op bankrekening 3350.04.180 Rabobank, Utrecht.

Vogels van Noordwijk en omstreken

In 1973 gaf de Vereniging voor Natuur- en Vogelbescherming Noordwijk het boekje 'De Vogels van Noordwijk' uit. Door de toegenomen kennis binnen de geleerden van de sterk uitgebreide vereniging en door de grote veranderingen die zich in het landschap voltrokken werd de behoefte gevoeld een nieuw overzicht van de vogels van Noordwijk samen te stellen. Er werd besloten het gehele duin- en poldergebied gelegen tussen de Katwijkse Uitwatering in het zuiden, de provinciegrens in het noorden en de Haarlemmer- en Leidse Trekvaart in het oosten op broedvogels te onderzoeken. Alle delen van dit gebied die in 1982 en 1983 nog niet geïnventariseerd waren zijn in een periode van vijf jaar ten minste één maal op broedvogels onderzocht. De opening van het Jan Verwey Natuurcentrum (Weteringskade 27, Noordwijk-Binnen, geopend woensdag-, zaterdag- en zondagmiddags) in 1984 gaf daarbij nog een extra sterke stimulans. Aan de landschappen en de vogels wordt de meeste aandacht besteed in tal van hoofdstukken. Het avifaunistisch overzicht geeft per soort enkele regels over hun voorkomen in dit gebied en wordt een schatting van het aantal broedparen vermeld. Jammer is het dat de bronnen van de waarnemingen niet worden vermeld, waardoor bepaalde gegevens moeilijk nagekomen kunnen worden. Interessant is het aantal geschatte broedparen van de Engelse Gele Kwikstaart dat tot 1989 op 45 à 55 broedparen wordt geschat. Er komen onder andere waarnemingen in voor van Geelsnavelduiker, Kuhls Pijlstormvogel, Grote Pijlstormvogel, Zwarte Ooievaar, Zwarte Ibis, Sneeuwvangs, Koningseider, Kraanvogel, Grote Trap, Zwartkopmeeuw, Vorkstaartmeeuw, Kleine Burgemeester, Reuzenster, Dougall's Stern, Steppenhoen, Halsbandparkiet, Roodstuitwaluw, Roodkeelpieper, Sperwergrasmus, Pallas' Boszanger, Kleine Vliegenvanger, Roodkopklauwier, Rose Spreeuw, Grote Kruisbek, Roodmuis en Dwerggors. De illustratie bevat grotendeels foto's die in het bewuste gebied zijn opgenomen en daarmee de charme van het boek verhogen.

J. van Dijk & D.M. Hoek: Vogels van Noordwijk en omstreken. 256 bladzijden, 70 zwartwit foto's, 11 kleurento's, 20 figuren, 72 tabellen, 17 zwartwit tekeningen, 3 bijlagen (1989). Uitg. Vereniging voor Natuur- en Vogelbescherming Noordwijk, Noordwijk. Prijs f 25,-. Lezers kunnen het boek bestellen door overmaking van f 31,50

(inclusief verzendkosten) op postrekening 2 573 795 ten name van Penningmeester Vogelbescherming Noordwijk, Noordwijk, onder vermelding 'vogelboek'.

Vogels en andere dieren en planten van de Bokkepolder

De Vereniging voor Natuur- en Landschapsbescherming Goeree-Overflakkee heeft een keurig geschriftje over de Bokkepolder bij Goedereede uitgegeven. Het boekje bevat onder meer een landschapsbeschrijving, gegevens over waargenomen broed- en trekvogels, planten, zoogdieren en amfibieën.

In het kort wordt per vogelsoort iets verteld over het voorkomen, echter zonder precieze aantallen of data. In de afgelopen tien jaar zijn er 55 broedvogelsoorten en 41 soorten als niet-broedvogel vastgesteld, zodat met recht gezegd kan worden dat het vogelrijk gebied is. Een verregaande aftakeling, zoals onder meer op Goeree, moet volgens de auteurs voorkomen worden. Bungalowparken en campings zouden de vogelstand sterk doen teruglopen. In 1988 werden 42 soorten als broedvogel vastgesteld in 241 broedparen.

G. Brinkman, H. van Dam, S. van Driel, W. Hollaar, G. Lokker & G. Tanis: Vogels, planten en dieren van de Bokkepolder. 41 bladzijden, met tal van tekeningen en zwartwit foto's van H. van Dam en Henk Harmsen (1989). Uitg. Vereniging voor Natuur- en Landschapsbescherming Goeree-Overflakkee, postbus 170, Middelharnis. Prijs f 7,50 (inclusief verzendkosten). Te bestellen door overmaking op postgiro 2 940 138 ten name van de Vereniging voor Natuur- en Landschapsbescherming Goeree-Overflakkee, Stellendam, onder vermelding van 'Bokkepolder'.

Wetlands en watervogels

Ter gelegenheid van het afscheid van drs. Jan Rooth als medewerker bij het Rijksinstituut voor Natuurbeheer werd op 29 september 1988 te Wageningen een symposium gehouden getiteld 'Wetlands en watervogels'.

De voordrachten die op dit symposium zijn gehouden zijn gebundeld onder redactie van dr. A.L. Spaans. Ze beschrijven de recente ontwikkelingen in het onderzoek en het beheer van een gebied dat van wezenlijk belang is: Europa wat betreft Nederland en Noord-Afrika (het Westpalearctische gebied). Een aantal representatieve groepen wordt besproken, waarbij onder meer worden behandeld de sterns, meeuwen, de Flamingo's in de Camargue, plevieren, Brandganzen en Grutto's.

Merkwaardigwijs is het dat bijvoorbeeld de gebieden waar in ons land regelmatig de Geoorde Fuut broedend wordt aangetroffen niet op delijst van belangrijke wetlands zijn vermeld. Terwijl deze soort toch als één der meest sterk bedreigde vogelsoorten van ons land wordt beschouwd. De bundel is een waardige herinnering aan Jan Rooth die zo zijn stempel heeft gedrukt op de Nederlandse inspanning ten aanzien van het onderzoek, het beleid en het beheer van wetlands en watervogels.

A.L. Spaans red.: Wetlands en watervogels. 111 bladzijden, 8 zwartwit foto's, 2 bijlagen, 60 figuren, 16 tabellen (1989). Uitg. Pudoc, Wageningen. Prijs f 35,-